

SZEKSZÁRDI SZOCIÁLIS MŰHELYTANULMÁNYOK

4.

TÉRSÉG, KÖZÖSSÉG, MINŐSÉG

(Nemzetközi kitekintés)

- **Nancy L. Mary**
A szociális munka szerepe a fenntartható jövőben
- **Nancy Duxbury-Heather Campbell**
A vidéki közösségek fejlesztése és újraélesztése a művészetek és a kultúra révén
- **Antonio Almeida**
Infokommunikációs technológiák és fenntartható fejlődés egy perifériális régióban
- **Brian Munday**
Integrált Szociális Szolgáltatások Európában

PTE IGYK

SZOCIÁLIS MUNKA ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

Szekszárd
2012

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujsechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.

SZEKSZÁRDI SZOCIÁLIS MŰHELYTANULMÁNYOK

4.

TÉRSÉG, KÖZÖSSÉG, MINŐSÉG
(Nemzetközi kitekintés)

Szerkesztette :

ADAMIK MÁRIA - NAGY JANKA TEODÓRA

PTE IGYK

SZOCIÁLIS MUNKA ÉS SZOCIÁLPOLITIKAI INTÉZET

SZEKSZÁRD

2012

PTE IGYK
PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
ILLYÉS GYULA KAR

Minden jog, így különösen a sokszorosítás, terjesztés és fordítás joga fenntartva.
A mű a kiadó írásbeli hozzájárulása nélkül részeiben sem reprodukálható,
elektronikus rendszerek felhasználásával nem dolgozható fel,
azokban nem tárolható, azokkal nem sokszorosítható és nem terjeszthető,
kizárólag a szerzők, a fordítók és a szerkesztők engedélyével.

Sorozatszerkesztő:
Nagy Janka Teodóra

Szerzők:
Nancy L. Mary, Nancy Duxbury, Heather Campbell, Antonio Almeida, Brian Munday

Fordította:
Barát Erzsébet, Jász Krisztina, Maros Kitti, Szabó G. Tamás

Lektorálta:
Adamik Mária, Farkas Éva, Horváth Béla, Jász Krisztina, Kleisz Terézia, Nagy Janka Teodóra

Technikai szerkesztő:
Sárközi Gabriella

Fedélterv: Sárközi Gabriella

© – Szerzők 2012
© – Fordítók 2012
© – Szerkesztők 2012

A kiadvány a TÁMOP-5.4.4-09/2-C-2009-0013 sz. "TÉRSEG-KÖZÖSSÉG-MINŐSÉG"
Szociális képzések fejlesztése, szakemberek képzése, továbbképzése és készségfejlesztése,
valamint a helyi fejlesztési kapacitások megerősítése Szekszárdon" pályázat keretében készült
oktatási céllal,
kereskedelmi forgalomba nem hozható.

Kiadja: Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Kar
Felelős kiadó: Dr. Horváth Béla dékán

Nyomda: Szent László TISZK Nyomdája
Vezető: Vida Lajos

TARTALOMJEGYZÉK

<i>Előszó</i>	5
<i>NANCY L. MARY</i> A SZOCIÁLIS MUNKA SZEREPE A FENNTARTHATÓ JÖVŐBEN	8
<i>NANCY DUXBURY-HEATHER CAMPBELL</i> A VIDÉKI KÖZÖSSÉGEK FEJLESZTÉSE ÉS ÚJRAÉLESZTÉSE A MŰVÉSZETEK ÉS A KULTÚRA RÉVÉN	39
<i>ANTONIO ALMEIDA</i> INFOKOMMUNIKÁCIÓS TECHNOLÓGIÁK ÉS FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS EGY PERIFÉRIÁLIS RÉGIÓBAN	58
<i>BRIAN MUNDAY</i> INTEGRÁLT SZOCIÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK EURÓPÁBAN	88

Előszó

A térség, közösség és minőség fogalmának értelmezési lehetőségei kapcsolják össze azt a négy tanulmányt, amelyet a kötet közre kíván adni. Nem titokoltan nemzetközi kitekintést szeretnénk nyújtani, fogódzókat, támpontokat találni arra keresve a választ, hogy mindazon a kérdésekkapcsán, amelyek a hazai térségi fejlesztés iránt elkötelezett gazdaság- és társadalompolitikai szakembereket foglalkoztatják, milyen megoldási vagy kezelési alternatívák fogalmazódnak meg az Egyesült Államokban, itt Európában közösségi szinten és az egyes országokban.

A kötetben megjelenő tanulmányok nemcsak tematikailag, de nyelvezetük, megfontolásaik, tudományos háttérük tekintetében is különbözőek. Gondolatiságukban, szövegeikben azonban mégis éppen úgy érintkeznek, illetve oly módon kerülnek egymással is „köszönő viszonyba”, hogy együttesen jelzik gondolkodásunk vakfoltjait. Amelyek nélkül igen csekély eséllyel indulhatnánk el... no, nem arra, amerre a tanulmányok a saját közegükben netán ajánlanák, hanem abban az irányban, hogy megfontolásaik értelmét aktuális saját problémáinkra értelmezzük.

Közös valamennyi tanulmányban, hogy változást sürgetnek saját vizsgálati területükön. Egyenként is, együttesen is változást feltételeznek a humánszolgáltatások, szűkebben a szociális munka elméletében és gyakorlatában. A közös értelmezések háttérben vélhetően az áll, hogy a gazdaság és társadalom viszonyában a gazdasági megfontolások oly mértékben váltak dominánssá, hogy ez társadalmi színtereken súlyos válságjelenségekhez vezetett az elmúlt években. A tanulmánykötet azt kívánja megmutatni, hogy milyen módon, milyen koncepciókkal és nyelvezetben fejezik ki mindezt olyan országokban, ahol a gazdasági megfontolások „társadalom feletti uralmáról” – írnak és beszélnek.

Az első tanulmány (*Nancy L. Mary: A szociális munka szerepe a fenntartható jövőben*) problémafelvetése a legerőteljesebb: „*A szociális munka még mindig nem találja a saját szerepét a napjainkban globálisan összekapcsolódó társadalmi problémaként ismert jelenségek esetében. Ezek a problémák ugyanis nem oldhatók meg esetmunkával vagy terápiás megközelítéssel.*” Azért lehet ilyen markáns és határozott a szerző megállapítása, mert koncepciója szerint a szociális munka a változó társadalomba beágyazott, és a szerző szociális munkása alkalmas és képes e változó társadalom elemzésére, az új követelmények megfogalmazására. Ez utóbbi Nancy L. Mary szerint a „*fenntarthatóság*”, de nem csupán ökológiai értelemben. „*A fenntarthatóság elvén alapuló természeti és társadalmi világ a társadalmi és kulturális fejlődés partnerségi modelljének irányába való elmozdulást igényli, amelyben a társadalmi nemek, a kultúrák és a természet közötti kapcsolatrendszer egyenlőség-elvűbb a korábbiakhoz képest. Az eredmény: a megnövekedett társadalmi igazságosságon, a megosztott hatalmon alapuló, a kikényszerített hierarchián létrejövő viszonyokat mellőző, és egy olyan technológiát*

---

bevezető társadalom, ahol ez utóbbi az életminőség javulását, az egészséges élet megvalósítását, azaz a globális társadalmi és környezeti jólét megteremtését szolgálja (Eisler, 1995). A szociális munka gyakorlatának modellje egybevág a partnerségi modellel, és sok más egyébvel, így a feminista megközelítéssel, az empowerment-et hangsúlyozó nézetekkel, a részvételen alapuló közösségfejlesztéssel és kutatási gyakorlattal, valamint a legutóbbi, együttműködésekre vonatkozó kutatásokkal.”

A második tanulmány a Heather Campbell-Nancy Duxbury (*A vidéki közösségek fejlesztése újraelélesztése a művészetek és a kultúra révén*) szerzőpárosé, akik célzottan a vidéki életminőség jobbításával foglalkoznak. Összességében a tanulmány az újdonság erejével hathat ránk, noha a kistelepülések problémái ismerősnek látszódnak, a tanulmány megoldási törekvései ismeretlenek számunkra. *“A népszerűség megtartására irányuló erőfeszítések tartalmazznak képességfejlesztő programokat, azért, hogy támogassák az olyan munkaerőt, amelyik képes vonzani ilyen iparágakat, ezáltal biztosítva a fiataloknak, hogy a saját közösségükben maradjanak, ahelyett hogy utaznának a képzések, illetve munkalehetőségek miatt.”*

Elgondolásukban magától értetődő, hogy mindenütt közösségekben gondolkodnak és dolgoznak, mégpedig a kultúrák közvetítés eszköztárával. *„A projekt négy alapvető kérdést vizsgált: Melyek a vidéki, kreatív és kulturális üzletek/vállalkozások fenntartható fejlődésének a lehetőségei és a korlátai? Vannak-e kritikus összetevői vagy közös témái a művészetek hosszútávú virágzásának vidéki közösségekben? Milyen jó gyakorlattal bíró projektek, programok, partnerkapcsolatok és stratégiák működnek vidéki és távoli régiókban?”*

A kultúrák közvetítés eszköztárában megjelenik az internet is, mintegy utalva a harmadik tanulmányra is. *„A kulturális tevékenységek alatt szélesebb kontextusban a szélesávú internet elérhetősége és megléte is értendő, amit kiváltképp hangsúlyoznak azon vidéki közösségek, amelyeknek egyre inkább célja a „kreatív réteg”, mint vállalkozással bíró lakosság bevonása; a kultúra-átadó gyakorlatok erősítése különösen a fiatalok körében, és az internet, mint marketingeszköz kiemelt helyzetének erősítése (Duxbury and Campbell). A kapcsolódás igénye – másokhoz, a piacokhoz, az inspirációk és trendek forrásaihoz, az önmagunk a külvilág felé történő közvetítése – újra meg újra felmerülő téma.”*

A harmadik tanulmány szerzője, Antonio Almeida (*Infokommunikációs technológiák és fenntartható fejlődés egy perifériális régióban*) abból indul ki, hogy *„a társadalomban az információ előállítás, elosztása, terjesztése, használata és kezelése jelentős gazdasági, politikai és kulturális tevékenység.”* A tanulmány az információs társadalom sokat vitatott kérdését kritikai szemlélettel, de imponáló tárgyyszerűséggel elemzi. *„Összefoglalva elmondható, hogy az információs társadalomról kialakított elképzeléseket átította egy túlzott optimizmus, egyfajta fejlődést generáló „csodaszernek tartották”. Például „felülértékelték a perifériális régiók növekedési kilátásait, valószínűsítették a hosszú ideje fennálló strukturális problémák, az évtizedek óta tartó gazdasági és politikai marginalizáció felszámolását”; vagy az „infokommunikációs technológiákra tehát hosszú időn keresztül úgy tekintettek, mint amely lehetőséget teremt a provincialitás leküzdésére,*

---

a környezet fenntarthatóbbá tételére, a szociális kirekesztés megszüntetésére, a periférián elhelyezkedő régiók hatékonyabb és átláthatóbb közigazgatására. Számítottak a tipikusan városi vállalkozások és a szórakoztatóipar, illetve a szabadidős szolgáltatások vidékre településére is.”

Felülértékelték az IKT-technológiát – bár nyilván nem teljesen eredménytelenül –, megpróbálták a szolgáltatások hatékonyságának és társadalmi célok szolgálatába állítani. Az információs társadalom újabb korszaka, az „illúziók” utáni világ pedig már számunkra is ismerős. „Miután azonban nem váltotta be a hozzá fűzött felfokozott reményeket, a kezdeti optimizmust egy „illúzió nélküli” szakasz váltotta fel. Az Unió perifériális régiói szempontjából az információs társadalom szorosan összefonódott az EU-s támogatások hozzáférhetőségével.” Ez azonban szintén csak átmeneti helyzet, amely nem feledtetheti az adekvát lokális szükségszerűségek, fejlesztési lehetőségek és erőforrások a globalizáció közepette is meghatározó szerepét.

A negyedik tanulmány Brian Munday (*Integrált Szociális Szolgáltatások Európában*) projektjének ismertetője, az első olyan írás magyarul, amelyben a szétszórt humán szolgáltatások integrálásának lehetősége merül fel. „Bizonyos szociális szolgáltatások integrációja az európai kormányok egyre inkább kiemelkedő feladata, ami azon a felismerésen alapul, hogy az elkülönült szolgáltatások gyakran nem szolgálják a szolgáltatást igénybevevők és családtagjaik, gondviselőik érdekeit. Az elkülönült szolgáltatások valószínűleg költségigényesebbek is. A projekt fő célkitűzése az volt, hogy áttekintse az Európában létező integrált szolgáltatásokat, különös tekintettel a legkiszolgáltottabb csoportok számára nyújtott előnyeikre és a társadalmi kohézió erősítésének előmozdítására, illetve hogy kidolgozza az integráció-politika irányvonalait.” A tanulmány ugyan főképpen az egészségügyi és szociális szolgáltatások integrálásával foglalkozik, a kistérségek (járások) új szolgáltatási rendszerében a szükségletekhez igazított integrációk (együttal kooperációk) megszervezésének lehetősége elvileg számunkra is megnyílik.

A válogatás elsődleges és praktikus szempontja az volt, hogy a *Humán szolgáltatás szervezési szakértő* szakirányú továbbképzés hallgatói számára nyújtson nemzetközi kitekintést, hozzáférhetővé téve a legújabb angol nyelvű szakirodalmakat. A kötet tanulmányai összességükben azonban ezen túl mutatnak rávilágítva arra, hogy a térségi fejlesztések tekintetében nem beszélhetünk egyetlen megoldásról (ahogyan arról sem, hogy szakemberek egy csoportja megtalálta volna a „bölcsök követ”). A pillanatonként változó körülmények és feltételek közepette szükséges jól megszervezni azokat a lokális gazdasági, társadalmi és humán erőforrásokat, amelyek a térség közösségei számára minőségi szolgáltatásokat nyújthatnak, és így az élhető mikroközösségek révén életképes makroközösségeket teremtenek.

Szekszárd, 2012. január

A Szerkesztők